

Dokument na rokovanie

A9-0247/2023

25.7.2023

SPRÁVA

o správe Komisie o Turecku za rok 2022
(2022/2205(INI))

Výbor pre zahraničné veci

Spravodajca: Nacho Sánchez Amor

OBSAH

	strana
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	3
DÔVODOVÁ SPRÁVA.....	18
INFORMÁCIE O PRIJATÍ V GESTORSKOM VÝBORE.....	19
ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE	20

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o správe Komisie o Turecku za rok 2022 (2022/2205(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na závery Európskej rady z 23. júna 2022, 24. júna 2021 a 1. októbra 2020 a na všetky predchádzajúce príslušné závery Rady a Európskej rady,
- so zreteľom na vyhlásenie členov Európskej rady z 25. marca 2021 o Turecku,
- so zreteľom na vyhlásenia EÚ a Turecka z 18. marca 2016 a 29. novembra 2015,
- so zreteľom na rokovací rámec pre Turecko z 3. októbra 2005 a na mandát, ktorý obsahuje, že prípadný vstup Turecka do EÚ rovnako ako v prípade všetkých prístupových krajín závisí od úplného splnenia všetkých kodanských kritérií a normalizácie vzťahov so všetkými členskými štátmi EÚ vrátane Cypruskej republiky,
- so zreteľom na vyhlásenie vydané vtedajším Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi 21. septembra 2005 po vyhlásení Turecka pri podpise dodatkového protokolu k Ankarskej dohode 29. júla 2005 vrátane ustanovenia o tom, že uznanie všetkými členskými štátmi je nevyhnutnou súčasťou rokovaní, ako aj úplné vykonávanie dodatkového protokolu k Ankarskej dohode voči všetkým členským štátom, a to odstránením všetkých prekážok voľného pohybu tovaru vrátane obmedzení týkajúcich sa dopravných prostriedkov, a to bez predsudkov či diskriminácie,
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 12. októbra 2022 o politike rozširovania EÚ (COM(2022)0528) a na sprievodnú správu o Turecku za rok 2022 (SWD(2022)0333),
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 24. mája 2022 s názvom Šiesta výročná správa o nástroji pre utečencov v Turecku (COM(2022)0243),
- so zreteľom na rámec reštriktívnych opatrení, ktorý EÚ stanovila 11. novembra 2019 v reakcii na protiprávne vrtné činnosti Turecka vo východnom Stredozemí, ako bol naposledy obnovený rozhodnutím Rady (SZBP) 2022/2186 z 8. novembra 2022, ktorým sa mení rozhodnutie (SZBP) 2019/1894 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na nepovolené vrtné práce Turecka vo východnom Stredozemí¹,
- so zreteľom na výsledky prezidentských a parlamentných volieb, ktoré sa konali v Turecku 14. mája 2023, a druhého kola prezidentských volieb z 28. mája 2023,
- so zreteľom na vyhlásenia o predbežných zisteniach a záveroch medzinárodnej volebnej pozorovateľskej misie Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR) Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) zo 14. mája 2023 a z 28. mája 2023 v Tureckej republike,

¹ Ú. v. EÚ L 288, 9.11.2022, s. 81.

- so zreteľom na rezolúciu Parlamentného zhromaždenia Rady Európy č. 2459/2022 z 12. októbra 2022 s názvom Dodržiavanie povinností a záväzkov Turecka a na súvisiacu správu jeho monitorovacieho výboru zo 14. septembra 2022,
- so zreteľom na článok 46 Európskeho dohovoru o ľudských právach (EDLP), v ktorom sa uvádza, že zmluvné strany sa zaväzujú dodržiavať konečný rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo všetkých konaniach, ktorých sú účastníkmi, a teda na povinnosť Turecka vykonávať všetky rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva,
- so zreteľom na príslušné uznesenia Výboru ministrov Rady Európy vrátane predbežných uznesení z 2. februára 2022 a 2. decembra 2021 o výkone rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kavala/Turecko, predbežných uznesení z 9. marca 2023 a 2. decembra 2021 o výkone rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Selahattin Demirtaş/Turecko (č. 2) , ako aj žiadosti Rady Európy z 8. júna 2023 o okamžité prepustenie Osmana Kavalu, Figen Yükseskađovej a Selahattina Demirtařa,
- so zreteľom na Iniciatívu za bezpečnú prepravu obilia a potravín z ukrajinských prístavov (Čiernomorská iniciatíva pre obilniny) z 22. júla 2022,
- so zreteľom na hospodársky prieskum Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj z 27. februára 2023 zameraný na Turecko,
- so zreteľom na Index slobody tlače vo svete za rok 2023, ktorý uverejňuje organizácia Reportéri bez hraníc a v ktorom je Turecko spomedzi 180 krajín na 165. mieste;
- so zreteľom na vyhlásenie UNESCO z 10. júla 2020 o Hagii Sofii v Istanbule a na rozhodnutie Výboru UNESCO pre svetové dedičstvo z 31. júla 2021,
- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Turecku, najmä na uznesenie zo 7. júna 2022 o správe Komisie o Turecku za rok 2021², z 19. mája 2021 o správach Komisie o Turecku za obdobie 2019 – 2020³ a z 26. novembra 2020 o eskalácii napätia vo Varoři po protiprávnom konaní Turecka, ako aj na naliehavú potrebu pokračovať v rokovaníach⁴,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 5. mája 2022 o prípade Osmana Kavalu v Turecku⁵,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 7. októbra 2021 o správe o vykonávaní trustových fondov EÚ a nástroja pre utečencov v Turecku⁶,
- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia, najmä tie z 15. apríla 2015 o 100. výročí genocídy Arménov⁷,

² Ú. v. EÚ C 493, 27.12.2022, s. 2.

³ Ú. v. EÚ C 15, 12.1.2022, s. 81.

⁴ Ú. v. EÚ C 425, 20.10.2021, s. 143.

⁵ Ú. v. EÚ C 465, 6.12.2022, s. 112.

⁶ Ú. v. EÚ C 132, 24.3.2022, s. 88.

⁷ Ú. v. EÚ C 328, 6.9.2016, s. 2.

- so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci (A9-0247/2023),
- A. keďže v Turecku sa v máji 2023 uskutočnili prezidentské a parlamentné voľby;
 - B. keďže Parlamentné zhromaždenie Rady Európy (PZ RE) a Parlamentné zhromaždenie OBSE boli pozvané na pozorovanie volieb, ktoré sa konali v Turecku 14. Mája 2023; keďže Európsky parlament nebol pozvaný z dôvodu obvinení z nespravodlivého zaobchádzania;
 - C. keďže spoločná pozorovateľská misia Úradu OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR), OBSE a PZ RE zistila, že právny rámec pre prezidentské a parlamentné voľby neposkytol úplný základ pre konanie demokratických volieb a že pretrvávajúce obmedzenia základných slobôd zhromažďovania, združovania a prejavu bránili účasti niektorých opozičných politikov a strán, ako aj občianskej spoločnosti a nezávislých médií;
 - D. keďže juhovýchodné Turecko zasiahlo 6. februára 2023 ničivé zemetrasenie, ktoré si vyžiadalo veľký počet obetí, spôsobilo rozsiahle škody na infraštruktúre a spôsobilo, že 1,7 milióna ľudí v Turecku a severnej Sýrii naliehavo potrebuje humanitárnu pomoc; keďže 21 členských štátov EÚ okamžite vyslalo do Turecka pátracie a záchranné tímy; keďže EÚ a jej medzinárodní partneri prisľúbili počas medzinárodnej darcovskej konferencie 6,05 miliárd na pomoc Turecku po zemetrasení;
 - E. keďže Turecko je naďalej kandidátom na prístupenie k EÚ, spojencom NATO a kľúčovým partnerom v oblasti bezpečnosti, obchodných a hospodárskych vzťahov a migrácie; keďže od Turecka sa očakáva, že bude rešpektovať demokratické hodnoty, zásady právneho štátu a ľudské práva a dodržiavať právne predpisy EÚ;
 - F. keďže Európska únia a jej členské štáty sú partnermi Turecka a jeho obyvateľov, s ktorými Európu spájajú hlboké obchodné, kultúrne a historické väzby; keďže Turecko je šiestym najväčším obchodným partnerom EÚ a EÚ je najväčším obchodným partnerom Turecka;
 - G. keďže Turecko sa už niekoľko rokov postupne, ale neustále vzdáľuje od hodnôt a normatívneho rámca EÚ, čo poukazuje na najznepokojujúcejší a prehlbujúci sa trend, čoho príkladom je rastúci počet zákonov a opatrení obmedzujúcich právny štát, základné slobody, ľudské práva a občianske slobody, ako aj jeho konanie v rozpore s medzinárodným právom a dobrými susedskými vzťahmi;
 - H. keďže klesajúca tendencia v oblasti ľudských práv a právneho štátu pokračuje, čoho dôkazom je skutočnosť, že Turecko sa umiestnilo na 165. mieste zo 180 krajín vo svetovom indexe slobody tlače za rok 2023, čo je o 16 miest nižšie ako v roku 2022; keďže podľa mapy Dúhová Európa 2022, ktorú vydala Medzinárodná asociácia lesbič, gejev, bisexuálov, transrodových a intersexuálnych osôb (ILGA) – Európsky región, sa Turecko umiestnilo na 48. mieste zo 49 krajín, pokiaľ ide o ľudské práva LGBT osôb;
 - I. keďže pozitívny program, ktorý EÚ predložila v roku 2021, je v súčasnosti prakticky na mŕtvom bode; keďže prístupové rokovania s EÚ sú od roku 2018 v podstate

pozastavené v dôsledku zhoršenia stavu právneho štátu a demokracie v Turecku; keďže Turecko musí dôveryhodne preukázať svoj záväzok nadviazať užšie vzťahy a zosúladiť sa s EÚ;

- J. keďže Turecko je členom Rady Európy, a preto je viazané rozsudkami ESĽP;
- K. keďže podľa správy Platformy Zastavíme vraždy žien (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu – KCDP) bolo v roku 2022 v Turecku 334 žien zabitých mužmi a 245 žien bolo nájdených mŕtvych za podozrivých okolností; keďže platforma vo svojej správe z roku 2021 uviedla, že bolo zabitých 280 žien a 217 žien bolo nájdených mŕtvych za podozrivých okolností;
- L. keďže ruská útočná vojna spôsobuje bezprecedentné geopolitické zmeny v Európe; keďže Turecko zohráva vďaka svojej polohe zásadnú strategickú úlohu; keďže Turecko bolo jediným sprostredkovateľom, ktorého akceptovala Ukrajina aj Rusko, a zohralo kľúčovú úlohu pri nájdení dohody o životne dôležitej Čiernomorskej iniciatíve pre obilniny; keďže Turecko sa však rozhodlo nepristúpiť k sankciám EÚ voči Rusku; keďže najmä v dôsledku tohto nesúladu sa súlad zahraničnej politiky Turecka s vyhláseniami spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) EÚ v rokoch 2021 až 2022 zhoršil zo 14 % na len 7 %, čo je zďaleka najnižší pomer spomedzi všetkých krajín zapojených do procesu rozširovania; keďže obchod medzi Tureckom a Ruskom sa od zavedenia sankcií EÚ voči Rusku takmer zdvojnásobil;
- M. keďže teraz, viac ako kedykoľvek predtým vo vzťahu EÚ – Turecko, je potrebné spoločné úsilie na podporu právne uznaného status-quo-ante všade tam, kde Ruská federácia vedie útočné vojny, porušuje medzinárodné právo či medzinárodne uznané hranice;
- N. keďže Turecko zostáva kľúčovým partnerom pre stabilitu v širšom regióne východného Stredozemia a keďže napätie medzi EÚ a Tureckom v súvislosti so situáciou vo východnom Stredozemí sa zmiernilo, ale neprestalo;
- O. keďže Turecko bolo opakovane vyzvané, aby sa zdržalo všetkých krokov, ktoré porušujú zvrchovanosť a zvrchované práva všetkých členských štátov EÚ a sú v rozpore s medzinárodným právom a právom EÚ;
- P. keďže Veľké národné zhromaždenie Turecka po dlhom odklade ratifikovalo členstvo Fínska v NATO v marci 2023, čím umožnilo tejto krajine vstúpiť do NATO; keďže turecká vláda zámerne vyvíja nátlak na Švédsko a oddaľuje jeho vstup do NATO v čase historickej ruskej agresivity;
- Q. keďže v roku 2022 došlo k výraznému prehĺbeniu finančnej a hospodárskej integrácie medzi Tureckom a Ruskom, ktorá je viditeľná v mnohých oblastiach a na mnohých trhoch vrátane bankovníctva, nehnuteľností, cestovného ruchu a energetiky;
- R. keďže hoci hospodársky rast v Turecku zostáva stabilný, inflácia je stále na 20-ročnom maxime a vonkajšie nerovnováhy v ekonomike sa prehĺbujú;
- S. keďže Turecko je hostiteľskou krajinou najväčšej populácie utečencov na svete s takmer 4 miliónmi registrovaných utečencov, najmä zo Sýrie, z Iraku a z Afganistanu; keďže

existujú dôveryhodné správy o deportáciách utečencov s pobytom v Turecku a o hromadnom vracaní utečencov na tureckých hraniciach, pričom ich žiadosti o medzinárodnú ochranu boli preskúmané len minimálne alebo vôbec;

Všeobecné hodnotenie a najnovší vývoj

1. berie na vedomie výsledky nedávnych prezidentských a parlamentných volieb v Turecku a považuje ich za znak politickej kontinuity v krajine; víta vysokú volebnú účasť a konštatuje, že voľby boli prevažne pokojné napriek ojedinelým prípadom násilia, najmä voči stúpencom opozície;
2. vyjadruje však poľutovanie nad tým, že, ako uviedla volebná pozorovateľská misia OBSE/ODIHR, nejednotné podmienky umožnili neodôvodnenú výhodu súčasnej vládnucej strane, čo sa preukázalo okrem iného aj neobjektívnym mediálnym pokrytím; vyjadruje poľutovanie nad tým, že ostrá rétorika, provokatívne a diskriminačné vyjadrenia vrátane vyjadrení namierených proti menšinám, a pokračujúce zastráňovanie a obťažovanie stúpencom niektorých opozičných strán, ako aj falošné vyhlásenia vládnucích strán, ktoré spájali opozíciu s terorizmom, oslabili tento proces; zdôrazňuje, že turecká vláda dlho pred voľbami využívala svoju moc nad štátnymi inštitúciami a regulačnými orgánmi na kontrolu naratívov a diskusií v tradičných aj sociálnych médiách, na väznenie novinárov a politikov a na odstránenie zvolených úradníkov v oblastiach s kurdskou väčšinou z funkcií s cieľom znevýhodniť opozíciu;
3. znovu vyjadruje hlboký zármutok nad smrteľným a ničivým zemetrasením, ktoré 6. februára 2023 otriaslo juhovýchodným Tureckom a Sýriou, a vyjadruje úprimnú sústrasť rodinám obetí; víta medzinárodné úsilie o pomoc a obnovu, najmä zo strany EÚ a jej členských štátov a rýchlu aktiváciu mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany na pomoc postihnutým oblastiam, čo je prejavom silnej európskej solidarity s tureckým ľudom; domnieva sa, že EÚ by mala naďalej podporovať obyvateľov Turecka pri riešení ich humanitárnych potrieb a ich úsilí o obnovu; víta najmä značné záväzky prijaté na konferencii darcov zvolanej Komisiou a švédskym predsedníctvom Rady a vyzýva EÚ a členské štáty, ako aj všetkých ostatných medzinárodných darcov, aby splnili svoje záväzky a zabezpečili, aby boli návrh, vykonávanie a dohľad nad rekonštrukciou a reakciou na katastrofy transparentné, udržateľné a bezpečné; zdôrazňuje, že európska solidarita by mohla viesť k hmatateľnému zlepšeniu vzťahov medzi EÚ a Tureckom; vyjadruje obavy, že zemetrasenie odhalilo nedostatky, ako je nepripravenosť vlády, rozpadajúca sa infraštruktúra a rozšírená korupcia; vyjadruje poľutovanie nad tým, že v kritických hodinách po zemetrasení bol výrazne obmedzený prístup k internetu a sociálnym médiám, čo ovplyvnilo záchranné práce, a že novinári boli terčom útokov, čo bránilo voľnému toku informácií;
4. zastáva názor, že ruská útočná vojna proti Ukrajine ovplyvnila a zmenila vzťahy medzi EÚ a Tureckom, keďže Turecko sa pokúša udržať väzby so Západom a súčasne aj s Ruskom; víta hlasovanie Turecka za odsúdenie ruskej invázie na Ukrajinu vo Valnom zhromaždení OSN a jeho záväzok voči zvrchovanosti a územnej celistvosti Ukrajiny; zároveň vyjadruje poľutovanie nad tým, že Turecko nepodporuje sankcie mimo rámca OSN; zdôrazňuje, že miera zosúladenia so SZBP v Turecku klesla na historicky najnižšiu úroveň 7 % v porovnaní s 11 % v roku 2021; vyzýva Turecko, aby čo najskôr podniklo významné kroky na zosúladenie so SZBP EÚ, a to aj pokiaľ ide o sankcie a

obchádzanie sankcií;

5. víta úsilie Turecka sprostredkovať rozhovory medzi Ukrajinou a Ruskom a opakuje, že oceňuje jeho kľúčovú úlohu, ktorú spolu s OSN zohralo pri sprostredkovaní a zachovaní Čiernomorskej iniciatívy pre obilniny, ktorá zásadným spôsobom pomohla čeliť vážnej celosvetovej kríze nedostatku dodávok základných potravín, najmä obilia; konštatuje, že pokiaľ ide o hybridné hrozby v kontexte medzinárodných konfliktov a kríz, šírenie nepravdivých informácií a propagandy v sociálnych médiách a masmédiách bolo zaznamenané aj v tureckom informačnom prostredí; odsudzuje skutočnosť, že Turecko neobmedzilo činnosť ruských médií v súvislosti s ruskou agresiou voči Ukrajine;
6. konštatuje, že obchod medzi Tureckom a Ruskom sa od začiatku vojny na Ukrajine takmer zdvojnásobil a že existuje zvýšené riziko, že cez turecké územie by mohol prechádzať tovar a technológie, na ktoré sa vzťahujú sankcie, ako napríklad polovodiče; zdôrazňuje osobitné riziko, ktoré predstavuje vyhýbanie sa sankciám umožňujúce transfer technológií dvojakeho použitia do Ruska, ktoré by v konečnom dôsledku mohla využiť ruská armáda na Ukrajine; berie na vedomie čiastočné opatrenia, ktoré v posledných mesiacoch prijali turecké orgány s cieľom zabrániť opätovnému vývozu tovaru, na ktorý sa vzťahujú sankcie EÚ, do Ruska; naliehavo však vyzýva Turecko, aby prijalo ďalšie kroky s cieľom zabezpečiť, aby prestalo byť centrom pre subjekty a jednotlivcov, ktorí chcú obchádzať sankcie, aby právnymi a regulačnými prostriedkami v plnej miere zabezpečilo, že sankcie sa na jeho území nikdy nebudú obchádzať, a aby v tejto súvislosti podniklo všetky potrebné kroky, a to aj trestaním subjektov a jednotlivcov; vyjadruje poľutovanie nad tým, že obchádzanie sankcií EÚ Tureckom podkopáva kolektívne úsilie a vyzýva Komisiu, aby preskúmala nárast obchodu medzi Ruskom a Tureckom a posúdila príslušné obchodné toky, ktoré by mohli naznačovať obchádzanie sankcií; ďalej vyjadruje znepokojenie nad skutočnosťou, že čoraz viac ruských občanov vrátane oligarchov sa usídľuje vo veľkých tureckých mestách a pobrežných regiónoch, čo prispieva k výraznému nárastu cien na troch s nájмами a nehnuteľnosťami, odkiaľ pokračujú vo svojich podnikateľských a obchodných aktivitách a prinášajú do tureckého systému veľké množstvo ruského kapitálu; zdôrazňuje, že očakáva, že Turecko sa nestane bezpečným útočiskom pre ruský kapitál a investície; vyjadruje znepokojenie nad úzkou spoluprácou Turecka s Ruskom pri výstavbe veľkých jadrových elektrární vrátane jadrovej elektrárne Akkuyu, ktorú stavia a bude prevádzkovať ruská štátna korporácia pre atómovú energiu Rosatom, ktorá ju tiež vlastní;
7. v súvislosti s ruskou inváziou na Ukrajinu a meniacou sa bezpečnostnou štruktúrou na európskom kontinente vyjadruje poľutovanie nad oneskorením ratifikácie vstupu Švédska do NATO, a to po predchádzajúcom oneskorení vstupu Fínska do NATO, čo len nahralo Rusku a podkopáva vzťahy medzi Tureckom a jeho spojencami v NATO; v tejto súvislosti ďalej odsudzuje pokusy o oslabenie demokratických slobôd v členských štátoch EÚ inštrumentalizáciou udelenia súhlasu s pristúpením Švédska k NATO; berie na vedomie, že po ďalších konzultáciách prezident Turecka konečne 10. júla 2023 súhlasil s tým, že protokol o pristúpení Švédska k NATO čo najskôr postúpi veľkému národnému zhromaždeniu Turecka a že bude úzko spolupracovať so zhromaždením s cieľom zabezpečiť ratifikáciu; naliehavo vyzýva Turecko, aby bezodkladne ratifikovalo členstvo Švédska v NATO; naliehavo vyzýva turecké orgány, aby splnili svoj sľub konštruktívnejšieho partnerstva v NATO, a to aj vo východnom Stredozemí;

zdôrazňuje, že proces pristúpenia jednej krajiny k NATO nemôže byť v žiadnom prípade spojený s procesom pristúpenia k EÚ inej krajiny, keďže proces pristúpenia inej krajiny k EÚ zostáva založený na jej vlastných zásluhách;

8. domnieva sa, že pokiaľ ide o ľudské práva a právny štát, neutešený stav, ktorý opísal v svojom uznesení zo 7. júna 2022 o správe Komisie o Turecku za rok 2021, je naďalej realitou, a pripomína obsah tohto uznesenia; plne schvaľuje rezolúciu Parlamentného zhromaždenia Rady Európy z 12. októbra 2022 a súvisiacu správu jeho monitorovacieho výboru o plnení povinností a záväzkov Turecka, ako aj rezolúcie prijaté Výborom ministrov Rady Európy v očakávaní výkonu rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré podrobne opisujú širokú škálu závažných pochybení v oblasti ľudských práv, o ktorých neustále informujú renomované miestne a medzinárodné organizácie ľudských práv;
9. vyjadruje znepokojenie nad skutočnosťou, že negatívny trend zďaleka nezastavuje alebo sa nezvráti a že zhoršovanie demokracie v Turecku v uplynulom roku pokračovalo, pričom sa zmenilo niekoľko zákonov, ktoré sprísňujú cenzúru online a obmedzujú prístup k informáciám pod zámienkou predchádzania dezinformáciám; vyjadruje znepokojenie aj nad neúnavnými zásahmi proti akémukoľvek kritickému hlasu, najmä pred nedávnymi voľbami a počas nich; odsudzuje, že turecká vláda podporená sériou zákonov vrátane zákona o sociálnych médiách z roku 2020, zákona proti praniu špinavých peňazí z roku 2021 a zákonom o dezinformáciách z roku 2022 vytvorila komplexnú sieť právnych predpisov, ktoré slúžia ako nástroj na systematickú kontrolu a umlčovanie novinárov, pracovníkov médií, organizácií občianskej spoločnosti, politických aktivistov, akademikov a umelcov; s poľutovaním potvrdzuje, že Turecko sa teraz stalo celosvetovým príkladom autoritárskych praktík; vyjadruje znepokojenie nad rastúcim počtom falošných správ v sociálnych médiách Turecka, vyjadruje však silné znepokojenie nad drakonickým zákonom o dezinformáciách prijatým v októbri 2022, ktorý sprísňuje vládnú kontrolu nad platformami sociálnych médií a internetovými spravodajskými portálmi a zavádza tresty odňatia slobody za zverejňovanie „dezinformácií a falošných správ“; zastáva názor, že nejasné vymedzenie pojmov „dezinformácia“ a „úmysel“ v návrhu zákona vystavuje milióny používateľov internetu v Turecku vrátane malých a stredných podnikov riziku stíhania za zverejnenie informácií, s ktorými vláda nesúhlasí; domnieva sa, že turecká vláda preto podnecuje autocenzúru zastrašovaním; vyjadruje znepokojenie nad šírením štátnej propagandy, najmä zo strany štátnej tlačovej agentúry Anadolu;
10. odsudzuje nedostatočnú nezávislosť súdnictva a politickú inštrumentalizáciu systému súdnictva a zdôrazňuje, že táto oblasť je pre EÚ veľmi dôležitá, pretože predstavuje základný kameň fungujúceho demokratického systému, ktorý pracuje v službách a v prospech obyvateľstva; naďalej vyjadruje znepokojenie nad vážnym obmedzovaním základných slobôd, najmä slobody prejavu a združovania, ktorej charakteristickým znakom je prípad Gezi, a neustálymi útokmi na základné práva členov opozície, obhajcov ľudských práv, právnikov, odborárov, príslušníkov menšín, novinárov, akademických pracovníkov a aktivistov občianskej spoločnosti, a to aj prostredníctvom súdneho a administratívneho obťažovania, svojvoľného uplatňovania protiteroristických zákonov, stigmatizácie a zatvárania združení; očakáva, že všetky sektory organizovanej tureckej spoločnosti budú mať možnosť vykonávať svoju prácu a činnosti slobodne, pretože by to mohlo posilniť tureckú demokraciu; vyjadruje znepokojenie nad správami

o nadmernom násilí páchanom na väzňoch; dôrazne pripomína potrebu zabezpečiť humánne zaobchádzanie so všetkými väzňami v súlade so základnými ľudskými právami;

11. vyzýva Turecko, aby v plnej miere vykonalo všetky rozsudky ESĽP v súlade s článkom 46 EDĽP, čo je bezpodmienečná povinnosť vyplývajúca z členstva Turecka v Rade Európy; je zhrozený tým, že turecké orgány, najmä súdnictvo, neustále ignorujú a neuplatňujú prelomové rozsudky ESĽP, napríklad v prípadoch Selahattina Demirtaşa a Osmana Kavalu, v súvislosti s ktorými Turecko čelí historickým konaniam o nesplnení povinnosti v Rade Európy;
12. odsudzuje pokračujúce stíhanie, cenzúru a obťažovanie novinárov a nezávislých médií v Turecku; vyjadruje tiež znepokojenie nad útokmi na novinárov a politických oponentov pochádzajúcich z Turecka v EÚ; vyzýva turecké orgány, aby umožnili organizáciám občianskej spoločnosti, právnikom a iným právnym zástupcom a tlačí fungovať v súlade s ich povinnosťami a v rámci ich právomocí a pôsobnosti a slobodne vykonávať svoje povolanie, pretože to prispieva k celkovo zdravšej demokracii a spoločnosti;
13. vyjadruje poľutovanie nad útokmi na politické strany a členov opozície, ktorí sa dostávajú pod čoraz väčší tlak; obáva sa, že po posledných voľbách sa v dôsledku zhoršenia hospodárskej situácie v krajine zintenzívnia represie a prenasledovanie politickej opozície; vyjadruje znepokojenie najmä nad tým, že pokračujú zásahy proti kurdským politikom, novinárom, právnikom a umelcom vrátane masového zadržiavania pred voľbami, ako aj prebiehajúcim prípadom žalôb proti Ľudovodemokratickej strane; vyjadruje znepokojenie nad využívaním súdnictva na ovplyvňovanie politických rozhodnutí opozičných strán, ako je prípad proti primátorovi metropolitnej obce Istanbul;
14. vyjadruje hlboké znepokojenie nad zhoršením práv žien, rodovo motivovaným násilím a nárastom femicídy, čo odráža vážne nedostatky pri poskytovaní účinnej ochrany ženám v Turecku; je znepokojený najmä „vrazením v mene cti“; vyjadruje poľutovanie nad nedostatkom spoľahlivých oficiálnych údajov o vraždách žien, hoci existujú koherentné správy organizácií pre práva žien; vyzýva turecké orgány, aby podporovali obeť násilia páchaného na ženách a brali páchatel'ov na zodpovednosť; vyjadruje znepokojenie nad stretmi medzi účastníkmi pochodu a políciou 8. marca, keď sa stovky žien a LGBT+ aktivistov zúčastnili na 20. ročníku Pochodu žien v Istanbule; opätovne dôrazne odsudzuje odstúpenie Turecka od Istanbulskeho dohovoru prezidentským dekrétom ako významný krok späť k úsiliu o presadzovanie práv žien v krajine a opakuje svoju výzvu tureckej vláde, aby toto neprijateľné rozhodnutie zmenila a konala v súlade s medzinárodnými zmluvami, dohovormi a záväzkami, ktorých je zmluvnou stranou; vyzýva Turecko, aby urýchlene prijalo účinný národný akčný plán na boj proti detským a núteným manželstvám;
15. vyjadruje znepokojenie nad rozšírenými nenávisťnými prejavmi a diskrimináciou komunity LGBTI+ osôb; odsudzuje neustále zameriavanie sa na LGBTI+ osoby a ich obťažovanie, a používanie rétoriky zameranej proti LGBTI osobám politikmi a vysokými štátnymi úradníkmi vrátane prezidenta republiky; vyjadruje poľutovanie nad tým, že od roku 2014 úrady zakázali pochody Pride vo veľkých mestách vrátane Istanbulu; pripomína, že záväzky Turecka vyplývajúce z EDĽP zahŕňajú zodpovednosť

za boj proti diskriminácii a násiliu voči LGBTI osobám, a naliehavo vyzýva turecké orgány, aby splnili svoje záväzky a pridali sexuálnu orientáciu, rodovú identitu a pohlavné znaky ako chránené dôvody do nediskriminačných ustanovení;

16. naďalej vyjadruje veľké znepokojenie nad tzv. kurdskou otázkou a opakuje, že je naliehavo potrebné obnoviť dôveryhodný politický proces zahŕňajúci všetky príslušné strany a demokratické sily s cieľom viesť k jeho mierovému urovnaniu; vyzýva novú tureckú vládu, aby sa týmto smerom uberala podporou dialógu a zmierenia; vyjadruje mimoriadne znepokojenie nad vážnymi a zhoršujúcimi sa represiami voči kurdkej komunite, najmä na juhovýchode krajiny, vrátane ďalšieho zmenšovania kultúrnych práv a právnych obmedzení používania kurdského jazyka ako vyučovacieho jazyka vo vzdelávaní;
17. berie na vedomie vstup krajne pravicových islamistických strán do tureckého parlamentu v rámci vládnucej koalície; vyjadruje znepokojenie nad rastúcim vplyvom islamistickej agendy na tvorbu zákonov a na mnohé oblasti verejnej správy vrátane rozširovania vplyvu riaditeľstva pre náboženské záležitosti (Diyamet) v systéme vzdelávania;
18. konštatuje, že nebol zaznamenaný žiadny významný pokrok, pokiaľ ide o ochranu práv etnických a náboženských menšín; vyzýva Turecko, aby v plnej miere vykonalo všetky príslušné rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva a odporúčania Rady Európy týkajúce sa ochrany vlastníckych práv menšín a aby zaviedlo právne predpisy, ktoré umožnia všetkým náboženským komunitám a etnickým menšinám získať právnu subjektivitu, a to vykonávaním príslušných odporúčaní Benátskej komisie; vyzýva turecké orgány, aby účinne vyšetrili a stíhali osoby zodpovedné za všetky nenávisťné prejavy voči menšinám alebo vandalizmu voči náboženským lokalitám;
19. vyjadruje hlboké znepokojenie nad tým, že moc je naďalej nadmerne koncentrovaná v rukách tureckého prezidenta bez účinného systému brzd a protiváh, čo vážne podkopáva demokratické inštitúcie v krajine; zdôrazňuje, že nedostatok autonómie na viacerých úrovniach verejnej správy v dôsledku extrémnej závislosti od prezidenta pri prijímaní najrôznejších rozhodnutí pod vládou jedného muža môže viesť k tomu, že sa systém stane nefunkčným, ako sa ukázalo pri pomalej reakcii na ničivé následky februárových zemetrasení;
20. dospel k záveru, že turecká vláda nemá záujem o preklopenie pretrvávajúcich a rastúcich rozdielov medzi Tureckom a EÚ v oblasti hodnôt a noriem, keďže v posledných rokoch preukázala jasný nedostatok politickej vôle uskutočniť potrebné reformy, najmä pokiaľ ide o právny štát, základné práva a ochranu a začleňovanie všetkých etnických, náboženských a sexuálnych menšín; ďalej konštatuje, že turecká vláda neprejavila záujem rešpektovať a dodržiavať kodanské kritériá a prispôbiť sa politikám a cieľom EÚ;
21. vyjadruje obavy nad zlým fungovaním trhového hospodárstva Turecka, najmä pokiaľ ide o vykonávanie menovej a fiškálnej politiky, nad inštitucionálnym a regulačným prostredím, ako aj nad priamym zásahom prezidenta Turecka do menovej politiky; zastáva názor, že vláda bude teraz musieť riešiť hospodársku zraniteľnosť a vysokú úroveň inflácie; vyzýva vládu, aby obnovila dôveryhodnosť kľúčových inštitúcií, ako sú

turecká centrálna banka a Štatistický inštitút Turecka; vyjadruje presvedčenie, že pevnejší a otvorenejší vzťah s EÚ by pomohol zmierniť niektoré ťažkosti a pomohol by zlepšiť životnú úroveň tureckého obyvateľstva;

22. vyzýva Turecko, aby pokračilo v zosúladovaní so smernicami a zákonmi EÚ v oblasti životného prostredia a klímy; oceňuje prácu tureckých obhajcov environmentálnych práv; víta rozhodnutie tureckej vlády ratifikovať Parížsku dohodu o zmene klímy a jej záväzok dosiahnuť uhlíkovú neutralitu do roku 2053; vyjadruje poľutovanie nad tým, že tento záväzok nenapĺňajú konkrétne opatrenia; vyjadruje tiež poľutovanie nad tým, že hoci Turecko stanovilo ambiciózne ciele v oblastiach ako kontrola znečistenia, odpadové hospodárstvo a boj proti zmene klímy, ich presadzovanie je stále slabé a riadenie prebiehajúcej hospodárskej krízy má prednosť pred úsilím o dosiahnutie udržateľného hospodárstva; vyzýva Turecko, aby zvýšilo svoj príspevok k ochrane klímy a biodiverzity a uprednostnilo prijatie právneho predpisu v oblasti klímy; opakuje svoju výzvu tureckej vláde, aby zastavila svoje plány pre jadrovú elektrárňu Akkuyu, ktorá sa nachádza v regióne náchylnom na silné zemetrasenia, čo predstavuje veľkú hrozbu nielen pre Turecko, ale aj pre stredomorský región; v tejto súvislosti vyzýva Turecko, aby sa pripojilo k Európskej hospodárskej komisii OSN z Espoo a k Aarhuskému dohovoru, a opakuje svoju výzvu tureckej vláde, aby zapojila vlády susedných krajín do akéhokoľvek ďalšieho vývoja projektu Akkuyu;
23. víta, že Turecko nedávno podniklo – po konfrontačnom období – kroky smerom k normalizácii vzťahov s viacerými krajinami, ako sú Arménsko, Egypt, Izrael a štáty Perzského zálivu; vyzýva Turecko, aby pokračovalo v tomto pozitívnom vývoji prijatím konkrétnych opatrení vo vzťahu ku všetkým susedom; víta účasť Turecka na samitoch Európskeho politického spoločenstva; naďalej však vyjadruje znepokojenie nad skutočnosťou, že zahraničná politika Turecka je v mnohých aspektoch stále v rozpore so záujmami EÚ a ani zďaleka sa nepribližuje k EÚ, a že v uplynulom roku sa od nej ešte viac odchýlila a dosiahla rekordne nízku mieru súladu, a to len v prípade 7 % rozhodnutí v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky podľa ostatnej správy Komisie o Turecku;
24. odsudzuje vojenské zásahy Turecka v Sýrii a jeho nezákonnú okupáciu oblastí v severnej Sýrii a odsudzuje, že Turecko a miestne sýrske frakcie beztretno porušujú práva civilistov a obmedzujú ich slobody na územiach okupovaných Tureckom; vyjadruje poľutovanie nad tým, že okupáciu sprevádzal odchod veľkej časti tamojšieho obyvateľstva, ktorého návrat dodnes znemožňujú tureckí okupanti a spriaznené miestne islamistické milície; opakuje, že nový pozemný vpád do Sýrie by mal vážne dôsledky pre medzinárodnú bezpečnosť;
25. vyjadruje znepokojenie nad tureckými leteckými útokmi v severnej Sýrii a Iraku, najmä proti regiónu Sindžár, ktorý je domovom jezidskeho obyvateľstva, ktoré v roku 2014 trpelo genocídou v rukách ISIS, a nad pokračujúcou vojenskou prítomnosťou na irackom území; opakuje, že civilné obyvateľstvo by nikdy nemalo byť obeťou vojenskej sebaobranu; vyzýva turecké orgány, aby boli zdržanlivé a plne dodržiavali medzinárodné normy;
26. vyjadruje poľutovanie nad tým, že pozície a politika Turecka voči Líbyi zostali vo veľkej miere nezmenené; so znepokojením berie na vedomie, že v októbri 2022

podpisalo Turecko s líbyjskou vládou národnej jednoty nové memorandum o porozumení o uhl'ovodíkoch, ktoré by mohlo mať vážne dôsledky pre regionálnu stabilitu do tej miery, že by znamenalo priame alebo nepriame vykonávanie memoranda o porozumení o vojenskej spolupráci a delimitácii morského územia; vyzýva Turecko, aby spolupracovalo s operáciou IRINI pri presadzovaní zbrojného embarga voči Líbyi a v boji proti pašovaniu ľudí a obchodovaniu s nimi;

27. zdôrazňuje narastajúci význam západného Balkánu v zahraničnej politike Turecka a jeho osobitné väzby s krajinami ako Bosna a Hercegovina a Srbsko, ktoré je najdôležitejším partnerom Turecka v balkánskych záležitostiach;
28. vyjadruje znepokojenie nad zasahovaním Turecka do členských štátov EÚ, ktoré je zamerané na európskych občanov tureckého pôvodu; vyzýva Komisiu, aby v rámci balíka na obranu demokracie vykonala odporúčania Osobitného výboru pre zahraničné zasahovanie (ING2) s cieľom čeliť zásahom zo strany zahraničných orgánov; vyzýva oddelenia StratCom Európskej služby pre vonkajšiu činnosť, aby zdokumentovali podozrenia z tureckých dezinformácií namierených proti EÚ a aby o svojich zisteniach informovali Európsky parlament;
29. pripomína, že Turecko ako člen NATO zohráva geostrategickú úlohu pri zabezpečovaní regionálnej a európskej bezpečnosti a očakáva sa od neho, že bude konať v súlade so záväzkami NATO;
30. podporuje normalizáciu vzťahov medzi Arménskom a Tureckom v záujme zmierenia, regionálnej stability a bezpečnosti, ako aj sociálno-ekonomického rozvoja a víta doteraz dosiahnutý pokrok; s uznaním berie na vedomie prítomnosť predsedu vlády Arménska na inaugurácii novozvoleného prezidenta Turecka; vyzýva na urýchlené vykonávanie dohôd, ktoré dosiahli osobitní zástupcovia tureckej a arménskej vlády, ako sú otvorenie vzdušného priestoru a hranice medzi týmito dvoma krajinami; vyzýva obe strany, aby sa do tohto procesu zapojili v dobrej viere a bez predbežných podmienok; vyjadruje nádej, že by to mohlo podnietiť normalizáciu vzťahov v regióne Zakaukazska; opätovne podnecuje Turecko, aby uznalo genocídu Arménov s cieľom pripraviť pôdu pre skutočné zmierenie medzi tureckým a arménskym národom a aby plne dodržiavalo svoje záväzky týkajúce sa ochrany arménskeho kultúrneho dedičstva;
31. vyjadruje uznanie Turecku za jeho úsilie pokračovať v prijímaní najväčšej utečeneckej populácie na svete, ktorú tvoria takmer 4 milióny ľudí; v tejto súvislosti víta pokračujúce poskytovanie finančných prostriedkov EÚ utečencom a hostiteľským komunitám v Turecku a vyjadruje svoj pevný záväzok zachovať ho aj v budúcnosti; vyzýva Komisiu, aby predložila návrh na pokračovanie financovania sýrskych utečencov a hostiteľských komunit v Turecku po roku 2024; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila maximálnu transparentnosť a presnosť pri pridelovaní finančných prostriedkov v rámci nástupníckeho programu nástroja pre utečencov v Turecku, a zabezpečila tak, že tieto prostriedky budú v prvom rade poskytnuté priamo utečencom a hostiteľským komunitám a budú spravované organizáciami, ktoré zaručujú zodpovednosť a transparentnosť; podporuje objektívne posúdenie spolupráce medzi EÚ a Tureckom v otázkach utečencov a migrácie a zdôrazňuje, že je dôležité, aby obe strany dodržiavali svoje príslušné záväzky vyplývajúce zo spoločného vyhlásenia EÚ a Turecka z roku 2016 a dohody o readmisii medzi EÚ a Tureckom vo vzťahu ku

všetkým členským štátom vrátane obnovenia readmisie navrátilcov z gréckych ostrovov a aktivácie dobrovoľného systému prijímania osôb z humanitárnych dôvodov; opakuje, že turecké orgány by mali uskutočňovať návraty len na dobrovoľnom základe a len vtedy, ak ich vykonajú bezpečne; dôrazne nesúhlasí s akýmkoľvek využívaním migrantov zo strany tureckej vlády; zdôrazňuje potrebu zabezpečiť ochranu práv a slobôd všetkých utečencov a migrantov; poznamenáva, že v dôsledku poľutovaniahodného využívania utečencov Tureckom bolo v ostatných rokoch na Cypre zaznamenaný pokračujúci nárast počtu žiadostí o azyl; pripomína Turecku jeho povinnosť prijať akékoľvek potrebné opatrenia zabránenie vytváraniu nových námorných alebo pozemných trás pre nelegálnu migráciu z Turecka do EÚ; vyjadruje veľké znepokojenie nad dôveryhodnými správami o svojvoľných deportáciách a skupinových navracaniach osôb zadržaných pri pokuse o prekročenie hraníc; odsudzuje xenofóbne útoky proti utečencom v Turecku a podnecovanie protiutečeneckej a protiimigračnej rétoriky zo strany tureckých politikov; vyjadruje poľutovanie nad tým, že medzinárodné a vnútroštátne organizácie nemajú prístup do viac ako 30 detenčných centier v Turecku, aby mohli monitorovať a poskytovať pomoc; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, aby boli projekty financované EÚ prístupné a riadne monitorované;

32. víta, že v poslednom čase sa napätie vo východnom Stredozemí zmiernilo, a pozitívnu situáciu, ktorá sa podľa všetkého vyvinula, najmä v dôsledku februárového zemetrasenia, a dúfa, že prípadná nová éra v zahraničnej politike Turecka by mohla priniesť pozitívne výsledky v dvojstranných vzťahoch medzi Tureckom a všetkými členskými štátmi EÚ; naďalej si plne uvedomuje, že akákoľvek pozitívna dynamika sa môže kedykoľvek ľahko zvrátiť, kým základné problémy zostanú nevyriešené; vyjadruje znepokojenie nad vyhláseniami niektorých tureckých úradníkov, ktorí spochybňujú zvrchovanosť gréckych ostrovov; vyzýva Turecko, aby rešpektovalo zvrchovanosť všetkých členských štátov EÚ v súvislosti s ich pobrežnými vodami a vzdušným priestorom, ako aj ich zvrchované práva, okrem iného vrátane práva na prieskum a ťažbu svojich prírodných zdrojov, v súlade s právom EÚ a medzinárodným právom; vyjadruje svoju plnú solidaritu s Gréckom a Cyperskou republikou; naďalej vyzýva Turecko, aby preukázalo skutočnú spoločnú angažovanosť, pokiaľ ide o dohodu o vymedzení výhradných hospodárskych zón a kontinentálneho šelfu v Egejskom mori aj vo východnom Stredozemí v dobrej viere a v súlade s medzinárodným právom a zásadou dobrých susedských vzťahov, a aby sa zdržalo akýchkoľvek jednostranných nezákonných krokov alebo hrozieb; vyjadruje hlboké znepokojenie nad tým, že Turecko naďalej formálne hrozí vojnou Grécku (Causus Belli), ak Grécko uplatní svoje zákonné právo rozšíriť svoje teritoriálne vody v Egejskom mori až na 12 námorných míľ v súlade s článkom 3 dohovoru Dohovor Organizácie Spojených národov o morskom práve; naliehavo vyzýva všetky zúčastnené strany, aby sa v dobrej viere zapojili do mierového urovnávania sporov;
33. vyjadruje poľutovanie nad tým, že cyperský problém pretrváva; opätovne s presvedčením potvrdzuje svoj názor, že jediným udržateľným riešením cyperskej otázky vrátane jej vonkajších aspektov, je spravodlivé, komplexné a životaschopné urovanie, v rámci OSN, na základe dvojkomunitnej a dvojzónovej federácie s jednotnou medzinárodnou právnou subjektivitou, jednou suverenitou, jednotným občianstvom a politickou rovnosťou, ako je uvedené v príslušných rezolúciách Bezpečnostnej rady OSN v súlade s medzinárodným právom a na základe dodržiavania zásad, na ktorých je Únia založená; vyjadruje poľutovanie nad tým, že turecká vláda

upustila od dohodnutého základu riešenia a rámca OSN, aby sama bránila riešenie založené na existencii dvoch štátov na Cypre; vyzýva Turecko, aby upustilo od tohto neprijateľného návrhu riešenia v podobe existencie dvoch štátov; dôrazne odsudzuje akékoľvek kroky, ktoré by uľahčili medzinárodné uznanie separatistickej nezákonnej entity na Cypre alebo mu akýmkoľvek spôsobom napomohli, a zdôrazňuje, že takéto kroky vážne poškodzujú snahy o vytvorenie prostredia priaznivého pre obnovenie rozhovorov o urovaní pod záštitou OSN; podporuje všetky konštruktívne návrhy, ktorých cieľom je prelomiť patovú situáciu v procese urovnania, a vyzýva EÚ, aby sa v tejto súvislosti aktívnejšie angažovala; odsudzuje skutočnosť, že Turecko naďalej porušuje rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 550 (1984) a č. 789 (1992), v ktorých sa Turecko vyzýva, aby odovzdalo oblasť Varoša jej zákonným obyvateľom pod dočasnou správou OSN tým, že podporí otvorenie mesta Varoša verejnosti; zastáva názor, že toto porušenie oslabuje vzájomnú dôveru, a tým aj perspektívu obnovenia priamych rozhovorov o komplexnom riešení cyperského problému; opäť naliehavo vyzýva Turecko, aby zvrátilo svoje nezákonné a jednostranné kroky vo Varoši; ďalej vyzýva Turecko, aby stiahlo svoje jednotky z Cypru a zdržalo sa akýchkoľvek jednostranných opatrení, ktoré by upevnili trvalé rozdelenie ostrova, a nepodnikalo kroky ovplyvňujúce demografickú rovnováhu; naliehavo žiada, aby sa pod záštitou generálneho tajomníka OSN čo najskôr obnovili rokovania o zjednotení Cypru, a to tam, kde sa v roku 2017 v Crans Montane skončili; opakuje svoju výzvu Turecku, aby splnilo svoje záväzky, že bude plne a bez diskriminácie vykonávať Dodatokový protokol k Dohode z Ankary týkajúci sa všetkých členských štátov vrátane Cypru; vyjadruje naďalej znepokojenie nad obmedzeniami v oblasti vzdelávania, ktorým čelia enkláve gréckych Cyperčanov; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Turecko stále nedosiahlo žiadny pokrok v normalizácii svojich vzťahov s Cyperskou republikou; zdôrazňuje skutočnosť, že spolupráca so všetkými členskými štátmi EÚ vrátane Cyperskej republiky má naďalej zásadný význam v oblastiach, ako sú spravodlivosť a vnútorné veci, ako aj právne predpisy v oblasti letectva a komunikácia v leteckej doprave; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Turecko naďalej odmieta dodržiavať právne predpisy v oblasti letectva a odopiera prístup plavidlám pod vlajkou jedného členského štátu do Bosporského prielivu a Dardanelles; zastáva názor, že by to mohla byť oblasť, v ktorej by Turecko mohlo preukázať svoj záväzok k opatreniam na budovanie dôvery;

34. opätovne pripomína svoju výzvu Turecku, aby poskytlo komunitě tureckých Cyperčanov potrebný priestor na konanie v súlade s ich úlohou legitímnej komunity na ostrove, ktorá je právom zaručeným ústavou Cyperskej republiky; opätovne pripomína svoju výzvu Komisii, aby zintenzívnila svoje úsilie o spoluprácu s komunitou tureckých Cyperčanov, a pripomína, že jej miesto je v Európskej únii; vyzýva všetky zúčastnené strany, aby preukázali odvážnejší prístup k zblížovaniu komunít; zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa právo EÚ uplatňovalo na celom ostrove po komplexnom riešení cyperského problému; zdôrazňuje však, že Cyperská republika je zodpovedná za zintenzívnenie svojho úsilia o uľahčenie angažovanosti tureckých Cyperčanov v EÚ; oceňuje dôležitú prácu výboru pre nezvestné osoby oboch komunít a opakuje svoju výzvu Turecku, aby zintenzívnilo úsilie pri poskytovaní kľúčových informácií zo svojich vojenských archívov, ako prístup k svedkom v uzavretých oblastiach; vyzýva Turecko, aby spolupracovalo s príslušnými medzinárodnými organizáciami, najmä s Radou Európy, pri predchádzaní nedovolenému obchodovaniu s kultúrnymi objektmi a úmyselnému ničeniu kultúrneho dedičstva a boji proti nim; odsudzuje opakované pokusy Turecka zastrašiť a umlčať novinárov z radov tureckých Cyperčanov a

pokrokových občanov komunity tureckých Cyperčanov, čím porušuje ich právo na slobodu názoru a prejavu;

Napredovanie v oblasti vzťahov medzi EÚ a Tureckom

35. opakuje svoje pevné presvedčenie, že Turecko je krajina strategického významu z politického, hospodárskeho a zahraničnopolitického hľadiska, kľúčovým partnerom, pokiaľ ide o stabilitu širšieho regiónu, a dôležitým spojencom, a to aj v NATO; opätovne potvrdzuje, že EÚ je odhodlaná pestovať čo najlepšie vzťahy s Tureckom na základe dialógu, rešpektu a vzájomnej dôvery v súlade s medzinárodným právom a dobrými susedskými vzťahmi; žiada, aby vzťahy medzi EÚ a Tureckom vychádzali z dlhodobej vízie a zo spolupráce, a nie konfrontácie;
36. so zreteľom na všetky uvedené skutočnosti sa domnieva, že bez zásadnej zmeny kurzu zo strany tureckej vlády proces pristúpenia Turecka k EÚ nemôže byť za súčasných okolností obnovený; naliehavo vyzýva tureckú vládu a inštitúcie Európskej únie a členské štáty, aby prekonalí súčasnú patovú situáciu a pokročili smerom k užšiemu, dynamickejšiemu a strategickejšiemu partnerstvu; odporúča, aby sa k tejto otázke pristupovalo s najvyššou úrovňou zodpovednosti a odhodlanosti a aby sa začal proces reflexie s cieľom nájsť paralelný a realistický rámec vzťahov medzi EÚ a Tureckom, ktorý by zahŕňal záujmy všetkých zúčastnených strán; vyzýva preto Komisiu, aby preskúmala možné formáty rámca, ktorý bude zaujímavý pre obe strany, prostredníctvom komplexného a inkluzívneho procesu, napr. v rámci modernizovanej dohody o pridružení;
37. trvá na tom, že demokracia, právny štát a základné práva, ako aj dodržiavanie vzájomnej zvrchovanosti, územnej celistvosti a práv menšín by mali aj naďalej byť stredobodom dobrých susedských vzťahov medzi EÚ a Tureckom a že akýkoľvek rámec týchto vzťahov by mali pevne podporovať zásady medzinárodného práva a multilateralizmu;
38. uznáva a oceňuje demokratické a proeurópske túžby väčšiny tureckej spoločnosti (najmä tureckej mládeže), ktorú EÚ neopustí; vyjadruje maximálne odhodlanie zachovať a zvýšiť podporu nezávislej občianskej spoločnosti Turecka vrátane priamej finančnej pomoci bez ohľadu na to, aké okolnosti a rámec vzťahov by v budúcnosti nastali vrátane pravidelného monitorovania situácie v oblasti práva na slobodu zhromažďovania a združovania v Turecku, ako aj ochrany obhajcov ľudských práv a zmenšovania občianskeho priestoru; opakuje svoju požiadavku posilniť a prehĺbiť vzájomné poznanie a porozumenie medzi tureckou spoločnosťou a spoločnosťami členských štátov EÚ, podporovať kultúrny rast, sociálno-kultúrne výmeny a bojovať proti všetkým prejavom sociálnych, náboženských, etnických alebo kultúrnych predsudkov; nabáda Turecko a EÚ, aby podporovali spoločné hodnoty podporou mladých ľudí, presadzovaním účasti mládeže a využívaním predchádzajúcich skúseností v oblasti spolupráce vo výskume a vzdelávaní; v tejto súvislosti víta dohody, ktorými sa Turecku udeľuje štatút pridruženia k programom Horizont Európa, Erasmus+ a Európsky zbor solidarity na obdobie 2021 – 2027 a žiada väčšiu podporu EÚ pre tieto programy;
39. opätovne potvrdzuje podporu modernejšej colnej únii so širším, vzájomne prospešným

rozsahom pôsobnosti, ktorý by mohol zahŕňať širokú škálu oblastí spoločného záujmu vrátane digitalizácie a zosúladenia so Zelenou dohodou; trvá na tom, že takáto modernizácia by musela byť založená na prísnej podmienenosti súvisiacej s ľudskými právami a základnými slobodami, dodržiavaním medzinárodného práva a dobrých susedských vzťahov, a že ju možno plánovať, len ak Turecko v plnej miere implementuje dodatkový protokol o rozšírení Ankarskej dohody na všetky členské štáty bez výhrad a nediskriminačným spôsobom; zdôrazňuje, že obidve strany si musia byť plne vedomé tejto demokratickej podmienenosti od začiatku akýchkoľvek rokovaní, pretože Parlament neudelí súhlas s konečnou dohodou, ak v tejto oblasti nenastane pokrok; pripomína, že súčasná colná únia nedosiahne svoj plný potenciál, kým Turecko nebude v plnej miere, účinne a nediskriminačne vykonávať dodatkový protokol vo vzťahu k všetkým členským štátom; je naďalej pripravený pokročiť smerom k liberalizácii vízového režimu, a to hneď ako turecké orgány účinne splnia šesť zostávajúcich kritérií nediskriminačným spôsobom voči všetkým členským štátom; vyjadruje hlboké poľutovanie nad neustálymi pokusmi tureckých orgánov obviňovať EÚ za to, že v tejto oblasti nepokročila, pričom neprijali žiadne potrebné kroky na splnenie šiestich známych kritérií; vyzýva členské štáty, aby zaviedli opatrenia na zrýchlenie vízového konania pre tureckých študentov programu Erasmus;

o

o o

40. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie predsedovi Európskej rady, Rade a Komisii; žiada, aby sa toto uznesenie preložilo do turečtiny a postúpilo prezidentovi, vláde a parlamentu Tureckej republiky.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

V správe sa uvádza, že bez zásadnej zmeny kurzu zo strany tureckej vlády proces pristúpenia Turecka k EÚ nemôže byť za súčasných okolností obnovený. Naliehavo vyzýva tureckú vládu, inštitúcie Európskej únie a jej členské štáty, aby prekonalí súčasnú patovú situáciu a pokročili smerom k užšiemu partnerstvu. Poslanci EP odporúčajú začať proces reflexie s cieľom nájsť paralelný a realistický rámec pre vzťahy medzi EÚ a Tureckom. V správe sa takisto potvrdzuje, že Turecko zostáva spojencom NATO a kľúčovým partnerom v oblasti bezpečnosti, obchodných a hospodárskych vzťahov a migrácie, pričom sa zdôrazňuje, že od Turecka sa očakáva, že bude rešpektovať demokratické hodnoty, právny štát, ľudské práva a dodržiavať *acquis communautaire*. Takisto naliehavo vyzýva Turecko, aby bezodkladne ratifikovalo členstvo Švédska v NATO, a zdôrazňuje, že proces pristúpenia jednej krajiny k NATO nemožno v žiadnom prípade spájať s procesom pristúpenia k EÚ inej krajiny.

V správe sa víta hlasovanie Turecka za odsúdenie ruskej útočnej vojny proti Ukrajine na Valnom zhromaždení OSN a jeho záväzok týkajúci sa zvrchovanosti a územnej celistvosti krajiny, pričom vyjadruje poľutovanie nad tým, že Turecko nepodporuje sankcie mimo rámca OSN.

V správe sa napokon oceňuje úsilie Turecka naďalej prijímať najväčšiu populáciu utečencov na svete s takmer 4 miliónmi ľudí a v tejto súvislosti víta pokračujúce poskytovanie finančných prostriedkov EÚ utečencom a hostiteľským komunitám v Turecku a vyjadruje pevné odhodlanie túto situáciu v budúcnosti udržať. V správe sa vyjadruje úprimná sústrasť rodinám obetí ničivých zemetrasení zo 6. februára 2023 a uvádza sa v nej, že EÚ by mala naďalej podporovať obyvateľov Turecka, pokiaľ ide o jeho humanitárne potreby a úsilie o obnovu.

Po úsilí v predchádzajúcich rokoch podrobne opísať vývoj mnohých aspektov procesu pristúpenia Turecka a vzťahov medzi EÚ a Tureckom, najmä v oblasti základných slobôd a právneho štátu, je cieľom tohtoročnej správy poskytnúť podrobnejšie politické posúdenie ďalšieho postupu v oblasti našich vzťahov. Treba tiež poznamenať, že harmonogram tejto správy bol upravený s cieľom zabrániť tomu, aby sa zhodoval s akýmkoľvek volebnými procesmi v Turecku.

INFORMÁCIE O PRIJATÍ V GESTORSKOM VÝBORE

Dátum prijatia	18.7.2023
Výsledok záverečného hlasovania	+: 47 -: 0 0: 10
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Alexander Alexandrov Yordanov, François Alfonsi, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Susanna Ceccardi, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Michael Gahler, Kinga Gál, Giorgos Georgiou, Klemen Grošelj, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, Ilhan Kyuchyuk, Jean-Lin Lacapelle, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Lukas Mandl, Thierry Mariani, Pedro Marques, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Gheorghe-Vlad Nistor, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Dragoș Tudorache, Viola von Cramon-Taubadel, Witold Jan Waszczykowski, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Tomáš Zdechovský, Željana Zovko
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Attila Ara-Kovács, Malik Azmani, Jakop G. Dalunde, Georgios Kyrtos, Sergey Lagodinsky, Nikos Papandreou, Javier Zarzalejos
Náhradníci (čl. 209 ods. 7) prítomní na záverečnom hlasovaní	Theresa Bielowski, Franc Bogovič, Gilles Boyer, Othmar Karas, Samira Rafaela

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE

47	+
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Franc Bogovič, Michael Gahler, Othmar Karas, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Lukas Mandl, Vangelis Meimarakis, Gheorghe-Vlad Nistor, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský, Željana Zovko
Renew	Petras Auštrevičius, Malik Azmani, Gilles Boyer, Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Georgios Kyrtos, Ilhan Kyuchyuk, Samira Rafaela, Dragoș Tudorache, Salima Yebou
S&D	Attila Ara-Kovács, Maria Arena, Theresa Bielowski, Włodzimierz Cimoszewicz, Dietmar Köster, Pedro Marques, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Nikos Papandreou, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder
Verts/ALE	François Alfonsi, Reinhard Bütikofer, Jakop G. Dalunde, Sergey Lagodinsky, Viola von Cramon-Taubadel

0	-

10	0
ECR	Witold Jan Waszczykowski, Charlie Weimers
ID	Anna Bonfrisco, Susanna Ceccardi, Jean-Lin Lacapelle, Thierry Mariani
NI	Kinga Gál, Kostas Papadakis
PPE	Traian Băsescu
The Left	Giorgos Georgiou

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania